

SKICA ZA RAM IMAMA IZ SOCIJALISTIČKOG PERIODA BOSNE I HERCEGOVINE – HUSEIN-EF. HUSIĆ

Ferid DAUTOVIĆ

Institut za islamsku tradiciju Bošnjaka
dautovic@iitb.ba

SAŽETAK: Rad tematizira život, školovanje i radni vijek imama Husein-ef. Husića iz Duba kao paradigme imama koji je radio u teškim uvjetima tokom komunističke vlasti iza Drugog svjetskog rata. U radu se prati kretanje Husein-ef. Husića u službi te njegov rad u mektebu i aktivnosti u džematu. Na osnovu arhivske građe iz Gazi Husrev-begove biblioteke u Sarajevu autor predstavlja radni angažman imama Husein-ef., historijske okolnosti u kojima je djelovao i probleme s kojima se susretao. Radni vijek Husein-ef. ram je za sliku svih imama koji su tokom socijalističke vlasti u Bosni i Hercegovini u doba agresivne sekularizacije ostajali vjerni islamu i Islamskoj zajednici. U tom smislu ovaj rad predstavlja svojevrstnu zahvalu svim imamima iz ovog perioda na njihovom nesebičnom angažmanu.

Ključne riječi: Husein-ef. Husić, Dub, Maline, imam, Jezerci, Travnik, mekteb

Uvod

Husein-ef. Husić primjer je imama koji je nakon Drugog svjetskog rata odlučio ostati u Islamskoj zajednici i boriti se za vjerska prava Bošnjaka. U svom radnom vijeku promijenio je više džemata i uvijek se vraćao svom rodnom selu, Dubu, u kojem je živjela njegova porodica. Kad god bi odlazio na službu u neki džemat, išao je sam ili sa svojom kćerkom provodeći vrijeme u tuđim kućama, za tuđom sofrom i s tuđim problemima. Naime, ranije su imami u manjim džematima boravili sami bez porodica, živeći u kućama svojih džematlija. Neki od

njih su svaku noć boravili kod drugog džematlije. Bio je to veliki zahmet i za jedne i za druge koji su podnosili kako bi se osiguralo ispunjavanje misi-je islama. Husein-ef. je sve to hrabro i stoički podnosio. Nije se žalio na svoj status, poteškoće i izazove s kojima se susretao. Ovaj rad donosi kratak prikaz rada i djelovanja Husein-ef. Husića na osnovu arhivske građe iz Gazi Husrev-begove biblioteke.

Rođenje

Husein-ef. Husić je rođen 12. septembra 1922.¹ godine u Dubu,

selu podno Vlašića, općina Travnik, srez Zenica. Mjesto Dub, u kojem se Husein-ef. rodio, ima oko 300 domaćinstava i 1.300 stanovnika čiji žitelji uglavnom žive od poljoprivrede i stočarstva. "Još od davnina imalo je patrijarhalno obilježje, živjelo se, a i danas živi od poljoprivrede i stočarstva. Kao sporedne djelatnosti imaju rukotvorine u pređi i plетенju, što ovdje radi gotovo

¹ Uvjerenje, radi reg. Soci. Osiguranja, Narodna Republika Bosna i Hercegovina, Narodni odbor sreza Zenica, Sekretarijat za unutrašnje poslove, br. 13/1413/61, datum 19/4. 1961.

svaki peti Dubljanin. U centru sela nalazi se kuća Husein-ef. Husića, nekoliko desetina metara udaljena od Dubske džamije.” (Babić, 2002)

U rodnom listu koji je izdao Imamski ured džemata Jezerci broj 153/45., kotar Travnik, općina Bila, mjesto Dub br. 16, zabilježeno je, na osnovu domovnice, knjiga II, strana 225, broj 3, da je Husein rođen 1926.², da je zakonito dijete roditelja: Sulje Husića, koji je težak, a čija je vjera islam i Čebire Husić, rođene Čosić (u drugim dokumentima se spominje da joj je djevojačko prezime bilo Čelenka), čija je vjera islam. U alineji u kojoj se navodi ime i prezime imama koji je obavio davanje imena (akika) stoji: roditelji.³

Husein-ef. se oženio 1944. godine, u dvadeset i drugoj godini života, a neposredno nakon što je okončao školovanje u medresi u Pojsku, nakon čega je počeo raditi kao imam u Dubu. Sa svojom suprugom Hanumicom imao je 14 (četnaestero) djece, devet djevojčica i pet dječaka: Rabija i Rabija, Mehrija, Zilha, Fatima, Čebira, Rahima, Ajka i Sadika, te Mahir, Osman, Huso, Suljo i Sidik⁴. Od četnaestero djece na ahiret je, u dojenačkoj, odnosno dječjačkoj dobi, preselilo njih šestero.

Husein-ef. uvijek je bio vedre čehre, vedrog lica i nasmijan. Tu njegovu osobinu prepoznao je i njegov kolega Asim-ef. Babić koji je Husein-ef. opisao kao osobu blagog pogleda i naravi. (Babić, 2002)

Školovanje

Svoje prvo školovanje Husein-ef. je započeo u mektebu u Dubu. Nakon završetka mekteba upisao se u medresu u Pojsku, Zenica, koju je osnovao

i u kojoj je podučavao čuveni mu-derris Derviš-ef. Spahić. Medresu nije završio zbog uspostavljanja novog društveno-političkog sistema i zatvaranja medrese dolaskom komunističke vlasti. Do zatvaranja medrese je završio samo šest razreda, te je zbog toga morao polagati imamski ispit. Husein-ef. je 13. oktobra 1959. godine položio imamski ispit dobrim uspjehom i dobio svjedodžbu o tome pod brojem 602/59.

Ova svjedodžba je bila dovoljna da dobije dekret Ulema-medžlisa iz Sarajeva za stalnog imama u nekom od bosanskih džemata. Šest razreda medrese i imamski ispit koji je položio u Gazi Husrev-begovoj medresi u Sarajevu bilo je priznato kao nepotpuna srednja školska sprema.⁵

Također, s ovom diplomom Husein-ef. je mogao ostvarivati i druga prava iz radno-pravnog statusa, kao što je zdravstveno i penziono osiguranje, ali tek u drugoj polovini dvadesetog stoljeća. Do tada su imami imali samo simboličnu plaću, često u naturi ili u korištenju vakufskih nekretnina – vakufske zemlje. Husein-ef. nije služio vojsku. U njegovom Osobniku stoji da nije sposoban za vojsku.⁶

Odlazak na hadž

Husein-ef. potječe iz jedne ugledne, imućne, bošnjačke tradicionalne porodice u kojoj se brinulo o islamskim propisima i čuvala islamska tradicija. U vrijeme kad su rijetki muslimani s našeg područja i iz Bosne odlazili na hadž, njegov otac Suljo je već 1968. godine obavio petu islamsku dužnost. Bila je to svečanost i događaj koji se pamtio. Iako je imao brojnu porodicu i skromnu

plaću, Husein-ef. nije dugo čekao poslije svoga oca da i on obavi hadž. Pošto je volio knjigu i čitao arapsku literaturu, s hadža je donio nekoliko knjiga na arapskom jeziku, čime je obogatio svoju biblioteku. “Pored nezaboravnih utisaka donosi i nekoliko knjiga, te rječnika iz islamske literature. Čini se da je malo naših imama sa tako brojnom i raznovrsnom bibliotekom.” (Babić, 2002)

Životni i profesionalni put

Husein-ef. Husić je radio kao imam i mualim u svom rodnom selu Dubu od 15. 9. 1944. godine po odobrenju Kotarskog vakufsko-mearifskog povjerenstva u Travniku. S obzirom na to da navedeno rješenje nije bilo dovoljno jer nije bilo priznato od Ulema-medžlisa, Husein-ef. je 18. 6. 1945. uputio molbu Ulema-medžlisu u Sarajevu za imama i sibjan mualima u selu Dub.

Ja sam svršio šest razreda medrese u Pojsku srez Zenički, pa sam počeo poučavati u Dubu 15. XI 1944 po odobrenju Sres.-v-m. pov. u Travniku broj 154/44 od 27. 03. 1945. kako me džematlije sela Dub žele stalno imati imamom i sibjan mualimom to molim da mi izdate dekret za imama i mualima u Dubu. Rođen sam 1926. godine i dobrog sam zdravlja. Travnik 18.6.1945.⁷

Kotarsko vakufsko-mearifsko povjerenstvo Travnik je navedenu molbu Husein-ef. prosljedilo Ulema-medžlisu u Sarajevo, uz dopis od 10. X 1945. godine, br. 73/47, u kojem traži od Ulema-medžlisa u Sarajevu da Husein-ef. izda dekret za imama i mualima u Dubu. Uz molbu je dostavljeno i rješenje Kotarskog

² U jednom pismu Husein-ef. (AGHB, Gazi Husrev-begova biblioteka, pismo hfz. Čamilu ef. Silajdžiću) navodi da je rođen 1922. godine. Međutim, zvaničan datum njegovog rođenja ostao je 1926. godine prema Rodnom listu.

³ AGHB, Gazi Husrev-begova biblioteka, Rodni list, Demokratska Federativna Jugoslavija, Imamski ured džemata Jezerci, br. 153/45., Jezerci, 17.

VI 1945. u potpisu džematski imam.

⁴ Sidik je završio Gazi Husrev-begovu medresu. Nakon završetka medrese zaposlio se kao imam, hatib i mualim. Cijeli svoj radni vijek Sidik-ef. je proveo kao imam. Zadnja služba mu je bila u Čakićima, Novi Travnik. Njegov sin Mahir je završio Elči Ibrahim-pašinu medresu u Travniku. Radi kao imam u Vitezu.

⁵ AGHB, Gazi Husrev-begova biblioteka, Svjedodžba o položenom imamskom ispitu Ulema-medžlisa u Sarajevu broj 1601/54 od 10. IV 1954. godine.

⁶ AGHB, Gazi Husrev-begova biblioteka, Osobnik, Lični dosje.

⁷ AGHB, Gazi Husrev-begova biblioteka, Lični dosje, Molba Ulema Medžlisu za dekret imama i mualima u Dubu od strane Husein ef. Husića.

vakufsko-mearifskog povjerenstva u Travniku izdato Husein-ef.⁸

Iz ovog dopisa Kotarskog vakufsko-mearifskog povjerenstva u Travniku saznajemo, između ostalog, ko su bili imami u Dubu prije postavljenja Husein-ef.

Na temelju zaključka sjednice ovoga povjerenstva od 14. jula 1945. godine ispostavljam Vam ovu molbu Husić Huseina iz Duba i predlažemo da istoga postavite privremenim imamom i muallimom u selu Dub, jer

1. mjesto imama i mualima u navedenom selu Dub je upražnjeno time što je Hodžić Abdullah napustio mualimsku službu, a Alija Husić imamsku službu u džamiji navedenog sela.⁹

Ulema-medžlis je 20. 1. 1946. godine broj 2076/45 dostavio dekret o postavljenju Husein-ef. za imama po navedenoj molbi. Uz odobrenje upućeno Sreskom vakufskom šeriatskom povjerenstvu Travnik, navodi se da Husein-ef. ima pravo primati nagradu od svojih džematlija prema pogodbi i da ima obavezu da u roku od godinu dana položi imamsko-mualimski ispit po Uredbi Ulema-medžlisa.

Na vaš predlog od 10. X 1945 broj 73/45 obavješćujete se, da je ovaj Ulema medžlis svojim zajedničkim zaključkom od 17. I 1946 broj 2076/45 odobrio rad Huseinu Husiću, polazniku privatne medrese u Pojsku kao imam u mualimu u Dubu, sreza travničkog, te da za taj rad može primati nagradu od svojih džematlija prema pogodbi.

Ovo mu je odobreno uz uslov da u roku od godinu dana položi imamsko-mualimski ispit po uredbi ovog Ulema medžlisa.¹⁰

Kao imam i muallim u džematu Dub Husein-ef. ostao je do kraja 1949. godine. U "Osobniku" pod brojem 193/52. se spominje da je navedenu službu napustio 1. I 1950. godine. Gdje je proveo vrijeme do 27. XII 1951. godine nije nam poznato, ali znamo da je po navedenom datumu napisao molbu Ulema-medžlisu za dekret u džematu Krčevine:

Molim naslov, da mi izda odobrenje mualimske službe u selu Krčevine jer je to mjesto upražnjeno. Prilazem uvjerenje o biračkom pravu. Svjedočanstvo o svršenom šestom razredu bivše medrese u Pojskama, nalazi se pod brojem 2076/45 kod Ulema medžlisa u Sarajevu. Ja sam dekretom naslova broj 2076/45 od 20. I 1946. bio postavljen mualimom u Dubu, pa sam tu službu napustio 1. I 1950. godine i molim da me se te službe razriješi. Travnik, 27. XII 1951¹¹

U Krčevinama je radio kratko, jednu godinu, jer je već 18. I 1952. godine Vakufsko povjerenstvo u Travniku uputilo molbu Ulema-medžlisu u Sarajevu da se Husein-ef. ponovo postavi za imama i hatiba u džematu Dub. Iz te molbe saznajemo da je dužnost imama u Dubu od 1950. do 1952. godine obavljao Aziz-ef. Talić.¹²

Ulema-medžlis je izdao odobrenje Husein-ef. za vršenje imamske službe u Dubu br. 193/52 od 28. januara 1952. godine¹³: "...s pravom na

prinadležnosti predviđene budžetom Vakufskog povjerenstva u Travniku, te prema ugovoru sa džematlijama dotičnog džemata.¹⁴ Iste godine uz imamsko, Husein-ef. dobio je i hatibsko ovlaštenje od Vrhovnog islamskog starješinstva.¹⁵

Prema spisu iz "Dosjea" Husein-ef. da se primijetiti da su 1960. godine imami dobili socijalno osiguranje, te se tim povodom Husein-ef. obratio Starješinstvu da mu izda potvrdu o obavljanju dužnosti imama u džamiji u Dubu.¹⁶

Husein-ef. je, potom, 26. marta 1962. godine obnovio Ugovor o službi džamijskog imama u selu Dub, Suhi Do i Poljanice koji su, prema Ugovoru, imali 200 domova. Ugovorom su džematlije jamčile izvršavanje materijalnih obaveza prema imam.¹⁷ Ugovor su potpisali imam Husić Husein i članovi džematskog odbora: Hodžić Ramo, Husić Avdo, Džambas Hašim i Husić Omer.¹⁸

Tri godine kasnije, 15. 3. 1965. godine, Husein-ef. je obnovio ugovor o radu prema kojem se obavezao da će obavljati imamsku dužnost u selu Dub koje obuhvata sela, zaseoke i mahale: Dub, Suhi Dol, Poljanice i Višnjevo. Ugovor je sklopljen na tri godine, s mjesečnom plaćom 25.000 (dvadeset pet hiljada) dinara.¹⁹

U izvještaju Odbora islamske zajednice Travnik od 12. juna 1967. godine koji je potpisao Hasan-ef. Mekić, vjersko-prosvjetni referent, Husein-ef. Husić je za svoj rad ocijenjen ocjenom vrlo dobar (4). U Izvještaju

⁸ AGHB, Gazi Husrev-begova biblioteka, Potvrda, Kot. Vakuf. Mearif. Povjerenstva Travnik, Sarajevo 10. X 1945. br. 73/47.

⁹ AGHB, Gazi Husrev-begova biblioteka, Molba, Kot. Vakuf. Mearif. Povjerenstva Travnik prema Ulema medžlisu u Sarajevu.

¹⁰ AGHB, Gazi Husrev-begova biblioteka, Obavještenje, Ulema medžlis u Sarajevu broj 2076/45, Sarajevo, dne. 20. I 1946.

¹¹ AGHB, Gazi Husrev-begova biblioteka, molba za mualima u Krčevinama, Travnik, 27. XII 1951.

¹² AGHB, Gazi Husrev-begova biblioteka, Lični dosje, Molba za izdavanje dekreta za imama i mualima u Dubu, Travnik 18. I 1952.

¹³ AGHB, Gazi Husrev-begova biblioteka, Lični dosje, Rješenje, Starješinstvo IVZ SRBiH, Sarajevo, broj 1225/80.

¹⁴ AGHB, Gazi Husrev-begova biblioteka, Lični dosje, Ulema medžlis u Sarajevu, Odobrenje za vršenje imamske dužnosti, broj: 193/52., Sarajevo, dne 28. januara 1952. Prepis.

¹⁵ AGHB, Gazi Husrev-begova biblioteka, Odobrenje za hatiba, Vrhovno islamsko starješinstvo, broj: 21/14-52., Sarajevo, 31. januara 1952.

¹⁶ AGHB, Gazi Husrev-begova biblioteka, Lični dosje, potvrda Vrhovno Islamsko starješinstvo u FNR Jugoslaviji, broj 1316/61; Uvjerjenje o kretanju u službi vjerskog službenika izdalo je i

povjerenstvo Islamske zajednice u NR BiH Travnik 16. avgusta 1960. godine broj 225/60. U potpisu predsjednik Hidajet Arnautović.

¹⁷ AGHB, Gazi Husrev-begova biblioteka, Lični dosje, Ugovor o službi džamijskog imama, broj 4131/VII-62.

¹⁸ AGHB, Gazi Husrev-begova biblioteka, Ugovor o službi džamijskog imama, Travnik, 26. marta 1962.

¹⁹ Ugovor su potpisali: Husein-ef. s jedne i ovlaštene džematlije s druge strane: Hodžić Ramo, Hodžić Mujo, Klisura Jahija, Šehić Muho i Husić Omer. Vidi: AGHB, Gazi Husrev-begova biblioteka, Lični dosje, Ugovor o imamskoj službi i plati, broj 3237/64., 15. 3. 1965.

se navodi kako redovno predvodi hutbe, obavlja sve namaze u Dubu, uči mukabelu petkom pred džumu i pred jaciju u toku ramazana. Održava vjersku nastavu u Dubu sedmično četiri dana po četiri sata. U toku 1967. godine imao je 260 polaznika, od kojih 100 muških i 160 ženskih. Odziv je bio oko 70%, 15 polaznika uči u Kur'anu. Od literature je distribuirao: 60 džuzua I, 30 džuzua II i 30 džuzua III, 30 Takvima, 50 Ilmihala i ima 11 pretplatnika Glasnika VIS-a. Obilazak je obavljen dva puta i stanje je zapaženo dobro.²⁰

Starješinstvo Islamske zajednice u SR BiH, na osnovu navedenog izvještaja Odbora IZ Travnik, rad Husein-ef. Husića je ocijenilo, također, vrlo dobrim, s nadom da će u narednoj godini još bolje raditi i postići bolje ocjene.

*Nadamo se da će Vaš rad i zalaganje u toku 1967. godine doći još do višeg izražaja i da ćete dobiti bolje ocjene, pa i pohvalu, pa Vam želimo svaki uspjeh. Ima li ste 70% učenika koji su polučili neki uspjeh.*²¹

Husein-ef. je bio obavezan poučavati djecu u svim selima koje je obuhvatao džemat Dub, a to su: Dub, Višnjevo, Suhi Dol i Poljanice. U Izvještaju od 27. II 1968. godine (obilazak je izvršen 9. II 1968.) navodi se: "...da obavlja sve namaze, da vjerska nastava u Dubu traje od 1. septembra do 31. maja. Vjerska nastava sedmično traje 12 sati u Dubu, a 6 sati u drugim selima Višnjevo, Suhi Dol i Poljanice. Ukupan broj polaznika bio je 275 od kojih u Dubu 185, a iz ostalih sela 90. Odziv na vjerskoj pouci je 80%. U Kur'anu uči 75 polaznika. Od štampe je distribuirao 30 Ilmihala, 11 Takvima, i ima 12 pretplatnika na Glasnik. Mukabelu za Ramazan uči pred jaciju (teraviju).

Priređuje svake godine mevludi-šerif uz Ramazan za 27 noć i 9. XII 1968 priredio je hadžijsku dovu. Ahmediju i dugi kaput, odnosno mantil nosi kada je u službi.²²

Iste godine i Starješinstvo je sačinilo svoj izvještaj prema kojem je Husein-ef. ocijenjen na sljedeći način: *za vjersko obučavanje ocjena dobar (3), za imamsku i vaisku službu dobar (3), za rad van imamsko-muallimske službe vrlo dobar (4) i za vladanje vrlo dobar (4).* Starješinstvo je predložilo Husein-ef. da: "...broj časova vjerske obuke poverite u džamiji na 18 sati, a u drugim mjestima na po 9 sati. Vjerska obuka nek vam bude glavno zanimanje."²³

Islamska zajednica u ovom periodu posvećivala je veliku pažnju radu imama, njihovim aktivnostima u džematu i posebno njihovom radu u mektebu na vjerskoj pouci. To svjedoče i obilasci i izvještaji koje smo pronašli u "Dosjeu" Husein-ef. Husića od strane Odbora islamske zajednice Travnik i Starješinstva Islamske zajednice za BiH. Ovi izvještaji su pokazatelj rada imama, aktivnosti koje su se provodile u tom periodu, broju djece, muške i ženske, koja su pohađala vjersku pouku, literature koja se distribuirala i u kojim količinama.

Na dužnosti imama u džematu Dub ostao je do 31. marta 1968. godine, kada osobno traži premještaj u drugi džemat. Razloge treba tražiti, vjerovatno, u nekim problemima koji su se pojavili u džematu, nekoj vrsti zasićenja ili pak želji za novim izazovima. Novi džemat u kojem se Husein-ef. želio okušati je selo Maline na obroncima Vlašića, Travnik: "S obzirom da sam se danas sporazumio i ugovor sklopio sa džematlijama džemata Maline da im budem imam u njihovoj džamiji, te vas najljepše

molim da mi što prije izdate odobrenje o premještaju."²⁴ Ugovor o radu u džematu Maline od 1968. do konca marta 1970. godine. Starješinstvo je udovoljilo njegovoj molbi i prijedlogu Odbora IVZ Travnik i izdalo Rješenje o premještaju u džemat Maline. Ovim Rješenjem u Malinama je počeo raditi od 4. aprila 1968. godine.²⁵

U džematu Maline ostao je blizu tri godine, jedan ugovoreni rok, pokazavši prilično dobre rezultate.

Prema "Izvještaju" Odbora islamske zajednice Travnik od 10. juna 1969. godine (obilazak je izvršen 30. III 1969.) Husein-ef. je u periodu 1968/69. imao 148 polaznika od kojih 59 muških i 89 ženskih. Polaznici su savladali osnovne pojmove o Islamu, a i hatmu je učinilo 50 polaznika. Uspjeh se ne može pripisati sav današnjem imamu, jer je do nedavno u ovom džematu službovao kao imam Dautović Ramo, koji je imao dobar udio u ovom uspjehu.²⁶

Starješinstvo IVZ BiH (Komisija za ocjenjivanje vjerskih službenika, predsjednik hfz. Sinanudin Sokolović) od 10. XII 1969. godine ocijenilo je vjersku nastavu u njegovom džematu vrlo dobrim uspjehom (4), imamsko-hatibska i vaiska služba odličan (5), druga djelatnost vrlo dobar (4) i vladanje odlično (5). Prema njihovom izvještaju za 1969. godinu, u mekteb je bilo upisano 148 djece. Od štampe je distribuirao 5 Glasnika, 22 Ilmihala, 15 Takvima, 3 Kur'ana.²⁷ Ista komisija je 1970. ocijenila njegov rad u imamsko-hatibskoj službi s vrlo dobar (4), muallimsku službu vrlo dobar (4), drugu djelatnost dovoljan (2) i vladanje odličan (5). U tom periodu je distribuirao 10 Ilmihala, 3 Kur'ana, 5 Glasnika, 10 Takvima, 2 Fikhul-ibadeta i 5 Mevluda.

Tokom rada u džematu Maline Husein-ef. je 1970. godine vodio

²⁰ AGHB, Gazi Husrev-begova biblioteka, Lični dosje, Predlog za ocjenu, Odbor islamske zajednice Travnik, 12. juni 1967.

²¹ AGHB, Gazi Husrev-begova biblioteka, Ocjena rada za 1967. godinu, Starješinstvo IVZ u SR BiH, broj 2480/67, Sarajevo, 24. VI 1967. godine.

²² AGHB, Gazi Husrev-begova biblioteka, Lični dosje, predlog za ocjenu,

Travnik, 27. II 1968. godina.

²³ AGHB, Gazi Husrev-begova biblioteka, Lični dosje, Izvještaj Starješinstva IZ SRBiH Sarajevo, broj 2461/68

²⁴ AGHB, Gazi Husrev-begova biblioteka, Molba o premještaju u džemat Maline, Starješinstvu IVZ u SR BiH

²⁵ Ugovor su potpisali: Husein-ef., Jusufović Mujo, mutevelija, Zlatić Rasim, Prčanović

Derviš, Tarakčija Šaćir i Hadžić Mahmut. Vidi: AGHB, Gazi Husrev-begova biblioteka, Lični dosje, Rješenje, Starješinstvo IVZ SRBiH, Sarajevo, broj 2463/68.

²⁶ AGHB, Gazi Husrev-begova biblioteka, Lični dosje, Predlog za ocjenu, Travnik, 10. juni 1969. godina.

²⁷ AGHB, Gazi Husrev-begova biblioteka, Lični dosje, Sarajevo br. 2558/69.

akciju za izgradnju nove munare uz džamiju kao i adaptaciju cijele džamije. Bio je aktivan na promociji i prikupljanju zekata i sadakai-fitra. Za vrijeme ramazana iste godine prikupio je 563 nova dinara zekata i fitra. Te 1970. godine u džematu Maline je bilo upisano 185 polaznika i to: 83 muških i 102 ženskih, a mektepska nastava odvijala se u dvije grupe: subotom, nedjeljom, ponedjeljkom i srijedom. Redovno je mekteb pohađalo 85% učenika. Učionica je prostrana a zagrijavanje je standardno, tj. polaznici donose po jedno drvo.²⁸

Nakon uspješne tri godine rada u džematu Maline, 25. XI 1970. godine ponovo se na vlastiti zahtjev i po prijedlogu Odbora Islamske zajednice Travnik vratio u svoje rodno mjesto Dub na mjesto imama i muallima.²⁹ Jedan od razloga zbog kojeg se vratio u rodno mjesto je to što mu je: "...mnogo lakše vršiti imamsko-hatibsku i mualimsku dužnost u svom rodnom mjestu Dub, gdje imam i svoju vlastitu kuću..."³⁰

Iz Izvještaja o radu Odbora Islamske zajednice Travnik od 18. decembra 1972. godine Husein-ef. je za rad u džematu Dub ocijenjen ocjenom vrlo dobar (4). U izvještaju je još stajalo: "Vjersku obuku održava u džematu Dub svaki dan osim petka i utorka. Upisano je 185 polaznika od toga 80 m. i 105 ž. djece, a obuku pohađa oko 70% organiziranih u dvije grupe. Organizovao je opravku džamije, koja je u toku. Groblje je uredno.

Slabo se založio i sakupio je samo 843 nova dinara za IZ."³¹

Starješinstvo IZ BiH, Komisija za ocjenjivanje vjerskih službenika u Sarajevu, također je ocijenila rad Husein-ef. Husića: *imamsko hatibska služba vrlo dobar (4), mualimska služba dobar (3), druga djelatnost dobar (3) i vladanje vrlo dobar (4)*. Uz broj polaznika mekteba (185 učenika) navedena je i literatura koju je distribuirao: 15 *Ilmihala*, 15 *Sufara*, 10 *Kur'ana*, 6 *Glasnika*, 10 *Preporoda*. Za potrebe Islamske zajednice skupio je 563 nova dinara.³²

U Dubu je radio do 1977. godine, kada je premješten u džemat Bandol, Travnik. Derviš Šeškić, predsjednik Odbora islamske zajednice Travnik, obrazložio je razloge njegova premještanja:

"Na sedmoj redovnoj sjednici ovog Odbora od 31. marta ove godine zaključeno je da vam predložimo premještaj Husić h. Husein ef., imama, hatiba i mualima iz Duba u istom svojstvu u džemat Bandol, jer je imam iz Bandola Gvozden Zijad napustio dužnost u Bandolu. Razlog ovog prijedloga je što su, Džamijski odbor i uopšte džematlije Duba ostali po strani i uopšte ne žele se uključiti u centralizaciju džemata. Osim toga neredovno isplaćuju imamu i onaj minimalni lični dohodak u iznosu od 2.500 hiljade dinara, dok doprinose iz zdravstvenog i penziono-invalidskog osiguranja za 1976. godinu isplatili su tek prije mjesec dana. Za ovu godinu još nisu ništa uplatili, pa je ovaj

Odbor na ime gornjih doprinosa za minula tri mjeseca isplatio iz svojih sredstava. Prema pravilniku, njegov lični dohodak kao službenika IV kategorije iznosio bi 3.526 dinara, a ima uslove da se prevedu i u III kategoriju u kojem bi slučaju iznosio lični dohodak 3.873 dinara. Džemat Dub ima 256 domaćinstava i spada u III kategoriju džemata, a teškom mukom i sasvim neredovno isplaćuju mu njegovu plaću u gore spomenutom iznosu, budući da imenovani slovi kao bolji službenik IZ-ce, a naročito kao mualim. Stoga vas molimo da izdate rješenje o premještanju istog iz džemata Dub u džemat Bandol."³³

Husein-ef. je preuzeo dužnost imama 31. marta 1977. godine za područje džemata koji obuhvata Bandol, Mosor, Radojčići i Ričica-Brankovac na period od tri godine, odnosno do 31. marta 1980. godine.³⁴ Ispunivši ugovoreni rok, Husein-ef. je početkom maja 1981. godine premješten u džemat Jezerci, Travnik.³⁵ Prema Ugovoru bio je obavezan održavati vjersku pouku u Jezercima i Fazličima, te klanjati pet dnevnih namaza, džumu, bajrame i teravijah-namaz u mjesnoj džamiji. Plata mu je bila 13.100 dinara, uz potrebnu količinu ogrjeva u naturi.³⁶

U Jezercima je ostao do 1983. godine kada se ponovo vraća u rodni Dub s obavezom da klanja sve namaze, džume, bajrame, teravijah-namaze i dženaze.³⁷ U svom rodnom Dubu dočekao je penziju 1. aprila 1985. godine. Husein-ef. poživio je lijep život u penziji.

²⁸ AGHB, Gazi Husrev-begova biblioteka, Predlog za ocjenu, Odbor islamske zajednice Travnik, broj 01-31/70.

²⁹ AGHB, Gazi Husrev-begova biblioteka, Lični dosje, Rješenje, Starješinstvo IVZ SRBiH, Sarajevo br. 3399/70.

³⁰ Novi Ugovor o radu u džematu Dub s njim su potpisale ovlaštene džematlije: Sivić Ramo, Fuško Šaban, Ibro, Fuško Ibrahim i Husić Omer. Vidi: AGHB, Gazi Husrev-begova biblioteka, Lični dosje, Molba Husić Husejina ef. za premještaj u istom svojstvu u Dub, Travnik, 3. septembra 1970.

³¹ AGHB, Gazi Husrev-begova biblioteka, Lični dosje, Predlog za ocjenu, Odbor islamske zajednice Travnik, broj 01-191/72.

³² AGHB, Gazi Husrev-begova biblioteka, Lični dosje, Starješinstvo IZ BiH, Komisija za ocjenjivanje vjerskih službenika u Sarajevu, broj 4154/72.

³³ AGHB, Gazi Husrev-begova biblioteka, Lični dosje, Premještaj imama – prijedlog, Odbor Islamske zajednice u SRBiH Travnik, broj 01-72/77. , 9. april 1977.

³⁴ Ugovor s imamom su potpisali predsjednik Derviš Šeškić i džematlije Terzić Džemal, mutevelija, Palić Derviš, Softić Akif, Alibegović Sakib i Hodžić Derviš. Vidi: AGHB, Gazi Husrev-begova biblioteka, Lični dosje, Ugovor o obavljanju imamske službe, Travnik, 31. marta 1977.

³⁵ AGHB, Gazi Husrev-begova biblioteka, Lični dosje, Ugovor – rješenje o

premještanju, IZ u SFRJ Starješinstvo Islamske zajednice BiH, Hrvatske i Slovenije, broj 2106/80, 5. 1. 1981. god. Ugovor potpisan u Travniku 1. aprila 1980.

³⁶ Ugovor su potpisali predsjednik Odbora IZ Travnik Šatrović Nedžib, imam Husić Husein i džematski odbor: Jašarević Jakub, Jašarević Jusuf, Jašarević Salih, Jašarević Remzija. Vidi: AGHB, Gazi Husrev-begova biblioteka, Ugovor, Lični dosje, Travnik 31.3.1977.

³⁷ Ugovor je potpisao za predsjednika Odbora IZ Zijad Ljevaković, te članovi džamijskog odbora: Husić Fehim, Husić Ibro, Fuško Himzo i Fuško Šaban, te imam Husein ef. Husić. Vidi: AGHB, Gazi Husrev-begova biblioteka, Ugovor, Lični dosje, Travnik 13. 12. 1984.

Godine 2001. napisao je vasijetnamu u kojoj je odredio šta da se čini kad bude na samrti i na koji način će se s njegovim tijelom postupati poslije smrti. Na ahiret je preselio 30. juna 2007. godine. Dan kasnije, uz prisustvo tadašnjeg muftije Travničkog muftijstva mr. Nusreta Abdibegovića, velikog broja imama i džematlija, klanjana mu je džezaza. Džezazu mu je, prema oporuci, imao sin Sidik-ef.

Informiranost i briga za pisanu riječ

Husein-ef. potječe iz jedne ugledne, imućne, bošnjačke tradicionalne porodice u kojoj se brinulo o islamskim propisima i čuvala islamska tradicija. Poznato je bilo da je Husein-ef. Husić volio knjigu te da je često čitao knjige i štampu. Brinuo se i za informiranost svojih džematlija te vodio računa da se *IIN Preporod* dostavljaju

u zabačenije džemate podno Vlašića kako bi informacije o islamu i islamskom svijetu dolazile i do njih. (Babić, 2002) Prema svjedočenju A. Babića, Husein-ef. je imao bogatu i raznovrsnu biblioteku koju je nakon povratka s hadža obogatio brojnim knjigama na arapskom jeziku. (Babić, 2002) Iza sebe nije ostavio pisana djela, ali je ostavio kompilaciju hutbi koje je zapisivao u svoju *Medžmu'u*. Nadamo se da će *Medžmu'a* Husein-ef. Husića, kao svjedočanstvo o radu imama u vrijeme socijalizma, uskoro biti objavljena.

Zaključak

Husein-ef. Husić je bio predan svojoj misiji. Najbolje uspjehe je postigao u poučavanju djece u svim džematima u kojima je radio. Posebne uspjehe je postizao u svom rodnom selu Dubu u kome je proveo najveći dio svog životnog i radnog vijeka.

Izvještaji o njegovom radu u mektebu su posebno vidljivi i vrijedni pažnje. Ostavio je značajan utjecaj na djecu i džematlije koje je poučavao i odgajao. Svojim životom je potvrđivao i svjedočio vrijednosti islamskog života i morala. Iz Duba je nekoliko puta odlazio, ne svojom voljom i htijenjem, često s jedom i žaljenjem, ali mu se ipak, kad god mu se ukazala prilika, kad god mu je pružena ruka i dato obećanje, vraćao radostan i ispunjen. Volio je Dub i onda kad nije imao punu podršku džematlija za svoj rad, jer to je bio zavičaj njegova djetinjstva, njegove rodbine, prijatelja. Tu je bio, i samo tu, sa svojom porodicom u punom kapacitetu, jer kud god je odlazio kao imam bio je sam ili s nekim od svoje djece. I mnogi drugi imami su, kao i on, ostavljali svoju porodicu u svome domu, svojoj kući, a odlazili su u džemate sami i provodili vrijeme sa svojim džematlijama.

Literatura

Arhiv Gazi Husrev-begove biblioteke, Lični dosje Husein ef. Husića.

Babić, Asim (2002) "Husein ef. Husić", *Preporod*, 16/737, 15. august 2002, str. 28.

الموجز

نموذج الإمام في العهد الاشتراكي في البوسنة والهرسك الشيخ حسين جوزو

فريد داوتوفيتش

يناقش المقال حياة الإمام الشيخ حسين جوزو وتحصيله العلمي وعمله في الظروف القاسية التي عمل فيها الأئمة تحت الحكم الشيوعي بعد الحرب العالمية الثانية. يتابع المقال تنقلات الشيخ حسين جوزو بين الوظائف وعمله في الكتاب ونشاطه في المسجد. وبناء على المادة الأرشيفية الموجودة في مكتبة الغازي خسروبيك في سرايفو، يستعرض الكاتب عمل الإمام الشيخ حسين جوزو، والظروف التاريخية التي نشط فيها والمشاكل التي كان يواجهها. إن حياة الشيخة حسين جوزو تمثل نموذجا لجميع الأئمة الذين ثبتوا في عهد الحكم الشيوعي في البوسنة والهرسك أمام هجمات العلمانية الشرسة وبقوا أوفياء للإسلام والمشخة الإسلامية. وبهذا المعنى فإن هذا المقال يمثل نوعا من أنواع الشكر لجميع الأئمة على ما قدموه من تضحيات في تلك الحقبة.

الكلمات الرئيسية: الشيخ حسين جوزو، دوب، ماليني، الإمام، يزيترسي، ترافنيك، الكتاب.

Summary

A MODEL IMAGE OF AN IMAM FROM THE SOCIALIST PERIOD OF BOSNIA AND HERZEGOVINA – HUSEIN-EF. HUSIĆ

Ferid Dautović

This work thematizes life, education and professional life endeavour of imam Husein efendi Husić from Dub as a paradigm of an imam who worked in difficult circumstances during the communist rule after the Second World War. The article offers an insight into the service of Husein effendi Husić, his work in maktab and his activities in *jamaat*. Based on documents from the archives of Gazi Husrev-bey's Library, the author here presents professional endeavour of Husein effendi, historical circumstances he worked within and challenges he faced in that regard. Professional life of Husein effendi is an image whose framework is befitting to all the imams who worked during the socialist government rule in Bosnia and Herzegovina and who in the midst of an aggressive secularisation remained faithful to Islam and to the Islamic Community. In this regard, this article serves as a tribute to all the *imams* of this period in history as an expression of gratitude for their selfless endeavours.

Key words: Husein efendi Husić, Dub, Maline, imam, Jezerci, Travnik, maktab